Виплата винагороди за реалізацію страхових продуктів лізинговій компанії-вигодонабувачу

Робота з посередниками · https://nasu.com.ua/mdata/vyplata-vynagorody-za-realizacziyu-strahovyh-produktiv-lizyngovij-kompaniyi-vygodonabuvachu/

Чи вірним є твердження, що положення Закону України «Про страхування» та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність страховиків та страхових посередників, не містять заборон для страховика приймати послуги з реалізації страхових продуктів від юридичної особи, яка зареєстрована як страховий агент в РСП, за договорами страхування, де така юридична особа одночасно є вигодонабувачем внаслідок наявності у неї законного майнового інтересу (зокрема, як власника предмета лізингу)?

Чи правомірна виплата страховиком винагороди за реалізацію страхового продукту страховому агенту (лізинговій компанії) у випадках, коли такий агент залучив страхувальника (лізингоодержувача) до укладення договору страхування предмета лізингу, за яким цей же агент є вигодонабувачем?

Правові засади здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів визначено в Законі України “Про страхування” (далі – Закон), зокрема, в розділі XII “Реалізація страхових та перестрахових продуктів” Закону та в Положенні про авторизацію страхових посередників та умови здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів, затвердженому постановою Правління Національного банку України від 03.01.2025 № 2 (зі змінами) (далі – Положення), прийнятому для реалізації вимог розділу XII Закону.

У частині першій статті 9 Закону України “Про фінансовий лізинг” (далі – Закон про фінансовий лізинг) визначено, що лізингодавцю забороняється пов’язувати укладення договору про фінансовий лізинг із споживачем фінансових послуг фінансового лізингу з вимогою укладення договорів про надання інших послуг (договорів страхування, оцінки майна, про надання нотаріальних послуг тощо) із конкретно визначеною третьою особою.

Відповідно до статті 22 Закону про фінансовий лізинг об’єкт фінансового лізингу та/або ризики, пов’язані з виконанням договору фінансового лізингу, підлягають страхуванню, якщо обов’язковість такого страхування встановлена законом або передбачена договором фінансового лізингу. Витрати на страхування за договором фінансового лізингу несе лізингоодержувач.

Укладання між страховиком та лізингоодержувачем договору страхування об’єкта фінансового лізингу, за яким лізингова компанія (лізингодавець) є одночасно вигодонабувачем та страховим посередником, який діє від імені страховика (надає посередницькі послуги під час укладання договорів страхування об’єктів фінансового лізингу) та має право отримувати за це від страховика відповідну винагороду за реалізацію страхових та/або перестрахових продуктів (далі – винагорода за реалізацію), напряму не заборонено Законом та Положенням.

Водночас страховий посередник має пересвідчитися до укладення договору страхування об’єкта фінансового лізингу, що отримання винагороди за реалізацію, яка виплачується страховому посереднику від страховика, не створюватиме конфлікту інтересів[1].

Відповідно до частини другої статті 67 Закону умови винагороди за реалізацію, яка виплачується страховим посередникам, не повинні створювати конфлікт інтересів, максимально враховуючи потреби клієнтів, зокрема, такі особи не повинні пропонувати клієнтам укладення договору страхування та/або перестрахування, виходячи з розміру винагороди за реалізацію у випадках, якщо така особа може запропонувати інший страховий та/або перестраховий продукт, який краще відповідатиме вимогам та потребам клієнта в страхуванні. Страховому посереднику забороняється здійснювати діяльність з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів у разі неможливості врегулювання конфлікту інтересів, що може призвести до порушення прав клієнта (частина третя статті 67 Закону).

Отже, під час оцінки страховим посередником наявності чи відсутності конфлікту інтересів під час здійснення діяльності з реалізації страхових продуктів потрібно врахувати такі аспекти:

проаналізувати фактори (особисті, професійні, розмір винагороди за реалізацію тощо), що можуть вплинути на добросовісне виконання діяльності з реалізації страхових продуктів особами, залученими до укладання договорів страхування, та призвести до порушення / дискримінації прав клієнтів такого посередника;

об’єктивно проаналізувати під час прийняття рішень щодо надання посередницьких послуг клієнту факт рівномірності володіння інформацією про страхові продукти та умови їх реалізації.

Зі свого боку наявність конфлікту інтересів у страхового посередника, а саме в його керівників з реалізації та/або працівників з реалізації як осіб, які реалізують страхові продукти клієнтам, має оцінюватися під час прийняття страховим посередником кожного рішення щодо надання посередницьких послуг клієнту під час реалізації страхових продуктів у частині дотримання ним об’єктивності та неупередженості під час прийняття рішень.

Також слід урахувати, що саме страхувальник визначає іншу особу (вигодонабувача), яка відповідно до договору страхування або законодавства України має право на страхову виплату (частина п’ята статті 90 Закону), тому страхувальник має бути проінформований про таку особу до укладення договору страхування об’єкта фінансового лізингу з урахуванням положень Закону про фінансовий лізинг.

Загальні умови страхового продукту включають, зокрема, але не виключно, порядок розрахунку та умови здійснення страхових виплат (пункт 7 абзацу четвертого частини першої статті 89 Закону).

Згідно з пунктом 186 глави 27 розділу VII Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 25.12.2023 № 182 (зі змінами), страховик у загальних умовах страхового продукту та в заяві на страхування (якщо договір страхування укладається на підставі такої заяви) визначає вичерпний перелік інформації, яку страхувальник зобов’язаний повідомити страховику (страховому посереднику) перед укладенням договору страхування та яка має істотне значення для прийняття страховиком рішення про укладення договору страхування, та/або про розмір страхової премії за договором страхування, зокрема інформацію про наявність на законних підставах або на підставі інших правовідносин страхового інтересу щодо об’єкта страхування, включаючи наявність такого інтересу у вигодонабувача (у разі визначення такої особи в договорі страхування).

З огляду на викладене вище в загальних умовах страхового продукту, відповідно до якого реалізуються договори страхування об’єктів фінансового лізингу, страховику доцільно зазначити інформацію про особу вигодонабувача за договором страхування

об’єкта фінансового лізингу.

[1] Конфліктом інтересів під час здійснення діяльності з реалізації страхових та/або перестрахових продуктів є наявні та потенційні суперечності між професійними, посадовими обов’язками та особистими інтересами страхового посередника, страховика, керівника з реалізації, працівника з реалізації, що можуть вплинути на добросовісне виконання ними своїх повноважень (трудових обов’язків), об’єктивність та неупередженість прийняття рішень щодо надання посередницьких послуг клієнту через нерівномірність володіння інформацією про страхові та/або перестрахові продукти та умови їх реалізації (частина третя статті 67 Закону). ↩ Повернутися назад

Лист НБУ № 33-0007/65575 від 14.07.2026